

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALECTEN

UNIVERSITEIT GENT
Vakgroep Nederlandse Taalkunde
Blandijnberg 2
9000 Gent

Vragenlijst 128
SEPTEMBER 2001

INNERLIJK 2

Dialect van :(stad, dorp, gehucht, wijk),
.....(gemeente).....(prov.)

GESPROKEN DOOR :

Naam :
Geboorteplaats :
Geboortjaar :
Waar opgegroeid :
(vroeger) beroep :
In welke gemeente werd beroep uitgeoefend :
Dialect van moeder :
Dialect van vader :
Dialect van echtgeno(o)t(e) :
Ik ben naar school geweest tot jaar
Datum van invullen van vragenlijst :
Adres en telefoonnummer :
.....
.....

OPGETEKEND DOOR :

Naam :
Geboorteplaats :
Geboortjaar :
Dialect :
(vroeger) beroep :
Ik ben naar school geweest tot jaar.
Hoogste diploma :
Adres en telefoonnummer :
.....
.....

Beste medewerker/ster,

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Wilt u er dus zorg voor dragen dat u steeds woorden geeft die in uw dialect gebruikelijk waren of zijn. Tracht de dialectuitspraak zo goed mogelijk weer te geven. Maak u echter geen zorgen als dat soms moeilijk blijkt te zijn. Elke aanduiding, hoe onvolmaakt ook, is welkom.

Vul ook de eerste bladzijde (met naam, geboorteplaats enz.) zo nauwkeurig mogelijk in. Mogen we u vragen de vragenlijst in te vullen voor slechts één plaats en niet voor een hele streek? Na 'dialect van : ...' hoort de naam te staan van één bepaalde plaats van voor de gemeentefusies, niet de naam van een streek.

B. Eigenschappen die geen uitgesproken positief of negatief oordeel uitlokken

Beste medewerk(st)er

Bij de opvraging van de woordenschat i.v.m. het innelijke van de mens, gaan we enigszins anders tewerk dan tot nu toe gebruikelijk was. We geven namelijk per begrip niet alleen een omschrijving, maar tussen haakjes sommen we ook (in schuine druk) een aantal dialectwoorden op die we voor dat begrip al hoorden van dialectsprekers, of aantreffen in bestaande dialectwoordenboeken. We beseffen dat het aanreiken of "voorzeggen" van woorden een gevaarlijke methode is, maar we denken dat een geheugensteuntje soms kan helpen. Het spreekt vanzelf dat er voor ieder begrip ook nog een heleboel andere antwoorden mogelijk zijn.

Wij vragen u met aandrang om bij het invullen van de vragenlijst **enkel diè woorden op te geven die in het dialect van uw woonplaats werkelijk gebruikt worden of werden**, en wel **in de betekenis die wij bedoelen**. Geef dus nooit woorden op die u elders hebt gehoord, en geef een woord uit onze lijstjes enkel dan als antwoord als het in uw dialect gebruikt wordt voor het begrip dat wij in die vraag omschrijven. Het is bovendien best mogelijk dat u in onze opsomming een woord zult opmerken dat u wel kent, maar dat in uw woonplaats een andere betekenis heeft. U zult dat woord dan terugvinden bij een verdere vraag, waar de omschrijving wél klopt met de in uw dialect gangbare betekenis.

Ondanks de zorg die we besteedden aan het opstellen van deze vragenlijst en de volgende van de reeks, zijn er ongetwijfeld nog tekortkomingen aan. Mogelijk zijn er toch nog karaktertypes over het hoofd gezien, of werden bepaalde begrippen niet precies genoeg omschreven. Wij staan open voor alle mogelijke aanvullingen, verbeteringen en commentaar. En natuurlijk danken we u bij voorbaat hartelijk voor uw medewerking.

1	Een persoon die teruggetrokken leeft, die weinig contact zoekt met anderen, noemt men in het dialect een (<i>eenzaat, alleenzaat, kluizenaar, eenzelvigaard, ene[n] die op zijn eigen is, ...</i>)	
2	Van zo iemand zegt men dat hij is. (<i>eigen, mensenschuw, schuw, eenhavig, eenmannig, ...</i>)	
3	Een persoon die het liefst van al thuis is, die met tegenzin zijn huis verlaat om onder de mensen te komen, heet in het dialect (<i>een huisduif, een huismus, een huisvijster, een kasplant, een assevijster, ...</i>)	
4	Hoe zegt men: bedeesd zijn, weinig durven zeggen of vragen, bang zijn om de aandacht te trekken? B.v. Die jongen is zo dat hij geen meisje durft aanspreken. (<i>verlegen, timide, temijde, bleu, schuchter, bedeesd, beschaamd, blode, bloot, mijde, vreemd, schuw, ...</i>)	
5	Hoe zegt men van een kind: "alleen maar door zijn ouders en heel vertrouwde personen willen behandeld en	

verzorgd worden, niet van vreemden of onbekenden moeten weten?" Zo 'n kind is (*eenhandig, vreemd, eigenhandig, ...*)

6 Hoe zegt u: "vlug ontroerd"? (*bijpakkig, teerhartig, week, ...*)

7 Hoe noemt u iemand die vlug ontroerd is, die gemakkelijk tranen in de ogen krijgt, bij voorbeeld bij het horen van een droevig verhaal of het bekijken van een dramatische film, of wanneer hij/zij herinnerd wordt aan triestige ervaringen? (*een teer hart[je], iemand die rap gepakt is, iemand met een klein hartje, ...*)

8 Hoe zegt men in het dialect "trots zijn op iets of iemand" ? Vul het juiste woord in het volgende zinnetje: Toen Kim Clijsters de finale bereikte, waren haar ouders heel op haar.

9 Van iemand die fier door het leven gaat, die zich wil onderscheiden door goede manieren, mooie kleren en een goed verzorgd uiterlijk, zegt men dat hij/zij is. (*preus, fier, hovaardig, ...*)

10 Van iemand die deftig is zonder hoogmoedig te zijn, die trots en ernstig is in zijn houding en manier van handelen en spreken, zegt men dat hij is (*promp, prompt, pront, ...*)

11 Van iemand die veel durft en niet bang is voor tegenkating, zegt men dat hij/zij is. (*stout, ...*)

12 Iemand die alles durft, een echte waaghals, noemt men een (*durfal, ...*)

13 Iemand die zich niets ter harte neemt, die over alles heenstapt zonder er zich zorgen over te maken, noemt men een (*broekvager, gatvager, ...*)

14 Vertaal in uw dialect: "hij veegt er zijn broek aan" (*hij vaagt [veegt] er zijn broek/ zijn voeten/ zijn oor/ zijn kloten, ... aan, hij lapt het aan zijn laars/ zijn broek / zijn kloten, ...*)

15 Hoe zegt u in het dialect "diep nadenken over ernstige problemen van het leven"? (*praktizeren, ...*)

16 Iemand die veel bezig is met na te denken over problemen van het leven, heet in het dialect een (<i>praktisant, filosoof, peizer, ...</i>)	
17 Kent u een spottende benaming voor iemand die zich voordoet als een filosoof? (<i>bosadvokaat, ...</i>)	
18 Iemand die in alle ernst en zonder zelf te lachen toch humoristisch is, noemt men een (<i>droge komiek, droogscheerder, ...</i>)	
19 Van iemand die nooit onmiddellijk zijn vertrouwen aan iemand geeft, maar die altijd danig op zijn hoede is, zegt men dat hij is. (<i>ontrouwig, wantrouwig, ...</i>)	
20 Iemand die verlangt dat alles tot in de kleinste bijzonderheden is zoals hij het wil, noemt men een (<i>precieze[n], preciezigaard, pietje precies, pee fijn, juiste[n], pee de juisten, ...</i>)	
21 Van iemand die nieuwsgierig is, die altijd graag alles te weten komt, zegt men dat hij/zij is. (<i>curieus, neuzewijs, belingd, ...</i>)	
22 Een nieuwsgierig persoon noemt men een (<i>curieuzeneus, nieuwsgierigaard, uitpluizer, snof, snuf, snuisterbliksem, gaffekeer, ...</i>)	
23 Hebt u een speciale benaming voor een nieuwsgierige vrouw? (<i>curieuze bet, ...</i>)	
24 Iemand die alles zegt wat hem door het hoofd schiet, ook wat hij beter voor zich zou houden, noemt men een (<i>flapuit, uitslaander, ...</i>)	
25 Iemand die er vrolijk op los leeft, die maar leeft om plezier te maken, noemt men een (<i>bon-vivant, zwaaier, ...</i>)	
26 Hebt u een uitdrukking om aan te duiden dat iemand zorgeloos en onbekommerd leeft, zonder zich veel zorgen te maken? (<i>bv. door de wereld rollen, leven uit de korf zonder</i>	

zorg, leven als / gelijk / of God in Frankrijk, ...)

27 Een kind dat niet echt stout of slecht is, maar dat je toch in de gaten moet houden of het haalt kattenkwaad uit, noemt men een (*deugniet, spook, kapoen, lucifer, pietje fernijn, pietje fernink, pietje pek, pietje stek, sloeber, krevek, smouter, sporrewaan, galjaard, ...*)

28 Iemand, en in het bijzonder een kind, die voortdurend vragen stelt over vanalles en nog wat, noemt men een (*vraagsteert, vraagpens, ...*)

29 Van iemand die kort van stof is, die met weinig woorden antwoordt, zonder daarom echt onbeleefd te zijn, zegt men dat hij is. (*afgemeten, kort gesnaard, ...*)

30 Hoe noemt u iemand die zichzelf niet kan redden, die beklagenswaardig is en medelijden opwekt,
- als het een man of een vrouw is, b.v. Ik heb toch zo 'n compassie met die (*duts, ...*)

31 - als het een man is (*sukkelaar, sul, djoel, ...*)

32 - als het een vrouw is (*sukkelesse, sukkelege, sukkelinge, ...*)

33 Van iemand die erg simpel is van geest, een beetje achterlijk, en daardoor medelijden verdient, zegt men dat hij (een beetje) is. (*simpel, loterachtig, ongelukkig, niet honderd procent, ...*)

34 Zo iemand noemt men ook een (*duts, simpelaar, ...*)